

“อักษรยืมใช้”กับการเรียนการสอนภาษาจีน

Phonetic Loan Characters and Chinese Language Teaching

นริศ วศินานนท์ ¹

NARIS WASINANON

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยจีนศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Assistant Professor in College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: naris_wasinanon@yahoo.co.th

สุกัญญา วศินานนท์ ²

SUKANYA WASINANON

อาจารย์พิเศษและนักวิชาการอิสระ

E-mail: sukanya.laoshi@gmail.com

Received: 3 April 2025 / Revised: 26 May 2025 / Accepted: 5 June 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการอธิบายถึงอักษรยืมใช้ (假借字) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของวิธีสร้างอักษรจีน 6 แบบ (六书) ในสมัยโบราณ แท้จริงแล้วอักษรยืมใช้เป็นรูปแบบการใช้อักษรจีนเท่านั้น ไม่ใช่วิธีการสร้างอักษร ปัจจุบันแม้ว่าจะไม่มีการใช้อักษรจีนรูปแบบนี้แล้ว แต่อักษรยืมใช้ก็ยังมีปรากฏอยู่ในภาษาจีนปัจจุบัน และมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นตัวอักษรจีนใช้บ่อย บทความนี้จะได้อธิบายประเด็นของคำจำกัดความและลักษณะเด่นของอักษรยืมใช้ รูปแบบของอักษรยืมใช้ ความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณะ เสียงอ่านและความหมายของอักษรยืมใช้ กับอักษรสร้างใหม่ รวมถึงให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนอักษรยืมใช้ โดยผู้เขียนเห็นว่าการเรียนสอนภาษาจีนหรือการสอนอักษรจีนนั้นไม่ควรมองข้ามการให้ความรู้เกี่ยวกับอักษรยืมใช้ แต่ควรให้ความสำคัญกับการอธิบายให้เข้าใจและเกิดการคิดเชื่อมโยงในเรื่องความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณะ เสียงอ่านและความหมายของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำตัวอักษรจีนเหล่านี้ได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพูนคำศัพท์ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

คำสำคัญ : อักษรยืมใช้ วิธีสร้างอักษรจีน 6 แบบ การสอนอักษรจีน การสอนภาษาจีน

ABSTRACT

This article explains phonetic loan characters (假借字), one of the six categories of Chinese characters construction (六书) in ancient China. In reality, phonetic loan characters represent a way of using existing Chinese characters rather than a method of creating new ones. Although this category is no longer actively used, phonetic loan characters still exist in modern Chinese, and many of them are frequently used. The

article discusses the definition and distinctive characteristics of phonetic loan characters, their various forms, and the relationships between their structure, pronunciation, and meaning in comparison with newly created characters. Additionally, it offers suggestions for teaching phonetic loan character and emphasizes that Chinese language instruction, particularly the teaching of Chinese characters, should not overlook the importance of providing knowledge about these characters. Instead, educators should focus on helping learners understand and make connections between the structure, pronunciation, and meaning of phonetic loan characters and those of newly created characters. This approach not only enhance learners' ability to memorize Chinese characters more easily and efficiently, but also expands their vocabulary.

Keywords: phonetic loan characters, six categories of Chinese characters construction, teaching Chinese characters, teaching Chinese language.

บทนำ

อักษรจีนเป็นหนึ่งในสาระสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีน หากกล่าวตามทฤษฎีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศซึ่งเน้นทักษะการฟังและการพูดเป็นลำดับแรกแล้วจึงตามด้วยทักษะการอ่านและการเขียน ก็ถือได้ว่าการเขียนอักษรจีนเป็นด่านสำคัญสุดท้ายของการเริ่มเรียนภาษาจีน เนื่องด้วยภาษาจีนไม่มีระบบการเขียนแบบสะกดคำหรือไม่มีระบบพยางค์ แต่เป็นวิธีเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพแทน (logographic) โดยใช้อักษรจีนเป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายมากกว่าการใช้เสียงแทนความหมาย กอปรกับอักษรจีนมีจำนวนมาก และหลายตัวดูคล้ายคลึงกันจึงยากต่อการจดจำรูปลักษณะ เสียงอ่านและความหมายของอักษรจีน กลายเป็นอุปสรรคปัญหาสำคัญของการเรียนภาษาจีน การจดจำอักษรจีนเป็นตัว ๆ หรือเป็นคำ ๆ ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนเห็นว่าวิธีที่ดีในการแก้ปัญหาคือการเรียนการสอนอักษรจีนก็ต้องเน้นหนักในเรื่องหลักการเขียนอักษรจีนและทักษะการจดจำตัวอักษรจีนอย่างเป็นระบบ (นริศ วศินานนท์ (2565) : หน้า 56)

วิธีสร้างอักษรจีน 6 แบบ (六书) ได้แก่ (1) เหมือนภาพ (象形) (2) บ่งความ (指事) (3) รวมความหมาย (会意) (4) ประสมบอกความหมายและเสียง (形声) (5) ยืมใช้ (假借) และ (6) อธิบายความ (转注) ซึ่งจะนิยมเรียก 4 แบบแรกว่าเป็นวิธีสร้างอักษรจีน 4 แบบ (造字四书) และมองว่าสองแบบหลังนั้นเป็นการใช้อักษรจีนมากกว่า หากพิจารณาจากโครงสร้างอักษรจีนแล้วอักษรเหมือนภาพและอักษรบ่งความจัดว่าเป็นอักษรเดี่ยว ส่วนอักษรรวมความหมายกับอักษรประสมบอกความหมายและเสียงจัดว่าเป็นอักษรประสม อักษรจีนทั้งหมดที่ใช้ในปัจจุบันเป็นอักษรประสมบอกความหมายและเสียงมากถึง 80% ซึ่งส่วนแสดงความหมาย (意符) หรือหมวดคำ (部首) ส่วนมากมักจะเป็นอักษรเหมือนภาพ อักษรรวมความหมายหรืออักษรบ่งความ นอกจากนี้อักษรบ่งความและอักษรรวมความหมายจำนวนไม่น้อยก็มีพื้นฐานการสร้างจากอักษรเหมือนภาพ ดังนั้นหากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอักษรจีนซึ่งครอบคลุมถึงวิธีสร้างอักษรจีน โครงสร้างอักษรจีนและ

วิวัฒนาการของอักษรจีนก็จะช่วยให้จดจำอักษรจีนได้มากขึ้นอย่างรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ (นริศ วศินานนท์ (2565) : หน้า 64)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะไม่มีการสร้างตัวอักษรแบบยืมใช้แล้ว แต่อักษรยืมใช้และอักษรที่สร้างใหม่จากการยืมใช้ก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบอักษรจีนทั้งหมดโดยยังมีปรากฏอยู่ในภาษาจีนปัจจุบันและมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นตัวอักษรจีนใช้บ่อยเช่น 要 ต้องการ 能 สามารถ 然 คำมูลเดิมท้าย 我 ฉัน เป็นต้น จึงมีผู้ที่ให้ความสำคัญและศึกษาเกี่ยวกับอักษรยืมใช้ที่เชื่อมโยงกับพจนานุกรมโบราณหรือหนังสือโบราณ แต่ทว่าการสอนอักษรจีนส่วนใหญ่กลับแทบจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอธิบายหรือให้หลักการจดจำอักษรยืมใช้เลย โดยมองว่าอักษรยืมใช้เป็นเพียงวิธีการใช้อักษรจีนในสมัยโบราณ ไม่ใช่วิธีการสร้างอักษรจีนจึงไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ ผู้เขียนกลับเห็นว่าเราควรให้ความสำคัญและทำความเข้าใจถึงที่มา รูปแบบและลักษณะเด่นของอักษรยืมใช้ความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณ์ เสียงอ่านและความหมายของอักษรยืมใช้กับอักษรที่สร้างใหม่ รวมถึงการคิดเชื่อมโยงอักษรยืมใช้กับอักษรที่สร้างใหม่ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำอักษรยืมใช้กับอักษรที่สร้างใหม่จากการยืมใช้ได้อย่างเข้าใจและรวดเร็ว ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนคำศัพท์ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

1. คำจำกัดความและความเป็นมาของอักษรยืมใช้

“อักษรยืมใช้” (假借字) หมายถึง การยืมใช้ตัวอักษรที่มีเสียงเหมือนกันหรือเสียงใกล้เคียงมาแสดงความหมายของตัวอักษรนั้น ๆ อันเป็นรูปแบบหนึ่งของวิวัฒนาการอักษรจีนและเป็นหนึ่งในวิธีสร้างอักษรจีน 6 แบบ (六书) ซึ่งจัดประเภทโดยสวีเซิน (许慎) (ค.ศ. 30-124) นักอักษรศาสตร์สมัยฮั่น ซึ่งได้กล่าวถึงความหมายของอักษรยืมใช้ในอักษรานุกรมซัวเหวินเจี๋ยจื่อ (说文解字) ไว้ว่า “假借者，本无其字，依声托事” หมายความว่า “อักษรยืมใช้ หมายถึง เดิมไม่มีตัวอักษร แต่อาศัยการยืมเสียงมาแสดงความหมาย” ความจริงแล้วอักษรยืมใช้เป็นการใช้อักษรจีนแบบหนึ่งเช่นเดียวกับอักษรอธิบายความหมาย (转注字) (โดยใช้คำที่มีเสียงหรือจัดอยู่ในหมวดคำเดียวกันมาอธิบายความหมายของอีกตัวหนึ่ง ปัจจุบันไม่มีการใช้ลักษณะนี้แล้ว) ซึ่งทั้งสองชนิดนี้เป็นการใช้อักษรเท่านั้นไม่ใช่เป็นการสร้างอักษรเหมือนกับอักษรสี่ชนิดแรก พจนานุกรมภาษาจีนโบราณ (古汉语词典) กล่าวไว้ว่าลักษณะของการใช้เสียงเหมือนกันหรือเสียงใกล้เคียง แต่ความหมายไม่เกี่ยวข้องกันนั้น สมัยโบราณได้มีลักษณะของการยืมใช้ซึ่งเรียกว่าการยืมใช้ (假借) ในที่นี้ผู้เขียนไม่รวมถึงการใช้แทนกัน (通假) เพราะการใช้แทนกันนั้นยืมตัวอักษรตัวหนึ่งไปแสดงอีกความหมายหนึ่งได้ในบริบท ซึ่งลักษณะนี้เป็นปรากฏการณ์ที่นิยมใช้กันในสมัยโบราณ

หาน เจี้ยนถิง (2557) ได้ให้คำจำกัดความของอักษรยืมใช้ไว้ว่า อักษรยืมใช้ คือวิธีการใช้อักษรจีนที่มีอยู่มาบันทึกคำใหม่ซึ่งมีเสียงเหมือนกันในภาษาจีน อย่างเช่น คำว่า 假 มีความหมายว่า 借 (ยืม) เป็นต้น และได้กล่าวถึงสาเหตุของการยืมใช้ว่าเกิดจากอักษรจีนในสมัยนั้นมีจำนวนไม่มากพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในราชวงศ์อินซางอักษรจีนยังมีจำนวนไม่มาก เมื่อนำมาใช้จดบันทึกจึงจำเป็นต้องยืมอักษรตัวอื่นมาใช้เพื่อแสดงอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งลักษณะนี้มีอยู่จำนวนมาก จากบันทึกสถิติในอักษรกระดองเต่าสมัยอินซางพบว่าชนิดของอักษรที่พบเป็นอักษรยืมใช้จำนวนมากถึง 70% และในกระดองเต่าที่บันทึกอักษรบางแผ่นเป็นอักษรยืมใช้

ทั้งหมด กล่าวได้ว่าสมัยอักษรกระดองเต่าเป็นยุคสมัยของการใช้อักษรยืมใช้เป็นส่วนใหญ่และถือได้ว่าเป็นยุคสมัยที่ใช้อักษรบอกเสียงเป็นหลัก ต่อมาภายหลังเมื่อวิวัฒนาการมาถึงอักษรจ้วน สมัยราชวงศ์ฉินซึ่งมีการสร้างอักษรเพิ่มขึ้นมากแล้ว อักษรยืมใช้จึงได้ค่อย ๆ ลดน้อยลง การยืมใช้อักษรตัวอื่นมาแสดงในอีกความหมายหนึ่งซึ่งไม่มีอักษรจีนบันทึกนั้นเดิมเป็นเพียงการใช้ตัวอักษรเท่านั้น และหากความหมายเดิม (本义) หรือความหมายแผลง (引申义) ของอักษรยืมใช้ยังคงมีอยู่ก็จำเป็นต้องสร้างอักษรตัวใหม่ทดแทนเพื่อสื่อความหมายนั้น ๆ โดยอักษรยืมใช้ส่วนมากจะเป็นอักษรรูปภาพ อักษรรวมความหมายหรืออักษรบ่งความ ส่วนอักษรที่สร้างใหม่เพื่อใช้ในความหมายเดิมของอักษรยืมใช้มักจะเป็นอักษรประสมบอกความหมายและเสียงหรือควบอักษรรวมความหมาย อักษรยืมใช้ที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ตกทอดมาจากวิวัฒนาการอักษรจีนซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอักษรจีนทั้ง 6 แบบโดยมีอักษรยืมใช้จำนวนไม่น้อยที่ควรค่าแก่การทำความเข้าใจและศึกษา

2. ลักษณะเด่นและรูปแบบของอักษรยืมใช้

ในอักษรานุกรม 说文解字 สวีเจิน (许慎) ได้กล่าวไว้ว่า การยืมใช้ (假借) คือเดิมไม่มีอักษรที่มากำกับความหมายนี้ ต้องอาศัยเสียงเหมือนเพื่อแสดงความหมายนั้น ๆ จึงยืมอักษรตัวอื่นมาใช้แสดงความหมายนี้ เมื่อมองจากวิวัฒนาการอักษรจีนแล้วอักษรจีนลักษณะนี้มีจำนวนมาก อีกลักษณะหนึ่งของอักษรยืมใช้คือเดิมมีอักษรตัวนี้อยู่แล้ว แต่เมื่อใช้จริงนั้นไม่ใช้อักษรที่กำหนดความหมายนั้น แต่กลับไปใช้อักษรที่มีเสียงเหมือนหรือเสียงคล้ายซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องในความหมายเลย ลักษณะเช่นนี้จะพบบ่อยในหนังสือโบราณสมัยราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่น เห็นได้ว่าอักษรยืมใช้ลักษณะแรกเป็นการยืมใช้โดยไม่สร้างอักษรขึ้นมาใหม่ ส่วนลักษณะที่สองเป็นการยืมใช้อักษรที่มีอยู่ซึ่งมีเสียงเหมือนหรือคล้ายกัน

อักษรยืมใช้บางส่วนเกิดจากธรรมเนียมการคัดลอกคัมภีร์สืบทอดกันมาในสมัยโบราณ ซึ่งผู้คัดลอกเร่งรีบจึงเขียนเป็นอักษรอีกตัวหนึ่งที่มีเสียงเหมือนกันแทนและคัดลอกต่อๆ กันมาโดยไม่มีการแก้ไข อักษรยืมใช้ลักษณะหนึ่งคือในบางยุคสมัยหรือบางท้องที่มีการบันทึกความรู้ที่อาจารย์ถ่ายทอดด้วยวาจา อักษรบางตัวจึงใช้อีกตัวหนึ่งที่ผู้จดบันทึกคุ้นเคยแทน เมื่อคัดลอกสืบทอดกันมาก็กลายเป็นสิ่งที่คุ้นเคยกันไป

นอกจากนี้มีการยืมใช้อักษรจีนลักษณะหนึ่งซึ่งนิยมใช้กันมากในคัมภีร์ ตำราหรือหนังสือภาษาจีนโบราณเป็นการยืมใช้เชิงความหมายเฉพาะกาลหรือเฉพาะบริบทเท่านั้น ตัวอย่างเช่น “介” ใช้ในความหมายว่า “เกราะ” ที่ปรากฏเฉพาะในเรื่อง “舍尔介狄 (สละชีพฝ่าพลเกราะเผ่าตีเหนื่อ)” ในคัมภีร์ชือจิงเท่านั้น หรือใช้ “蚤 (ตัวเห็บ)” แทนความหมายของ “早 (เช้า)” ซึ่งปรากฏเฉพาะในคัมภีร์《墨子·非乐上》เท่านั้นโดยกล่าวไว้ว่า “不能蚤出暮归 (มิอาจออกเช้ากลับเย็น)” การใช้ในลักษณะนี้ผู้เขียนเห็นว่าไม่ควรจัดว่าเป็นอักษรยืมใช้ แต่ควรจะเป็นการใช้แทน (通假) ด้วยเหตุนี้จึงไม่ได้ลงในรายละเอียดเรื่องนี้

ในด้านรูปแบบของการยืมใช้ (假借) ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมวิเคราะห์รูปและความหมายอักษรจีน (汉字形义分析字典) (曹先擢, 苏培成 1999) และศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการยืมใช้ออกเป็น 6 แบบ ดังต่อไปนี้

แบบที่หนึ่ง อักษรถูกยืมไปใช้ในอีกความหมายหนึ่ง โดยสร้างอักษรใหม่ให้กับความหมายเดิม

อักษรยืมใช้ (อักษรสร้างใหม่)	ความหมายยืมใช้ (ความหมายเดิม)	อักษรยืมใช้ (อักษรสร้างใหม่)	ความหมายยืมใช้ (ความหมายเดิม)	อักษรยืมใช้ (อักษรสร้างใหม่)	ความหมายยืมใช้ (ความหมายเดิม)
父 (斧)	บิดา (ขวาน)	其 (箕)	[สรรพนาม] เขา (บุ๋ก)	四 (泗)	สี่, 4 (น้ำมูก)
要 (腰)	สำคัญ, หลัก (เอว)	它 (蛇)	[สรรพนาม] มัน (งู)	七 (切)	เจ็ด, 7 (ตัด, หั่น)
須 (鬚*[須])	ต้อง (เครา)	各 (格)	ต่างคนต่าง... (ถึง)	八 (分)	แปด, 8 (ตัดแบ่ง)
又 (右)	อีก (มือขวา)	來*[叶] (麥*[叶])	มา (ข้าวสาลี)	萬*[万] (薑)	หมื่น (แมงป่อง)
止 (趾)	หยุด (เท้า)	葉 (葉*[叶])	แผ่นไม้บางๆ (ใบไม้)	無*[无] (舞)	ไม่มี, ไร (ระบำ, ร่ายรำ)
北 (背)	ทิศเหนือ (แผ่นหลัง)	朱 (株)	แดง, สีชาด (โตไม้, ลำต้น)	莫 (暮)	ไม่มีเลย (พลบค่ำ)
東*[东] (曡)	ทิศตะวันออก (ถุง)	臭 (嗅)	เหม็น (ดม)	必 (秘)	ย่อม, แน่นนอน (ด้ามอาวุธโบราณ)
西 (栖)	ทิศตะวันตก (อยู่ในรังนก)	奇 (畸)	แปลก (ยีนชาเดียว)	乎 (呼)	หรือ, ไย (หายใจ)
前 (剪)	ก้าวไปข้างหน้า (ตัด)	衰 (蓑)	เสื่อมถอย (เสื้อฟางกันฝน)	何 (荷)	อะไร, ไย (แบก)
午 (杵)	เที่ยง ; ปีมะเมีย (สาก)	束 (揀*[拣])	เทียบเชิญ, สาร (คัดเลือก)	能 (熊)	สามารถ (หมี)
久 (灸)	นาน (อังจุด)	县 (悬)	อำเภอ (แขวน)	孰 (熟)	ใคร, อะไร, อันไหน (ปรุงสุก)
少 (砂)	น้อย (เม็ดทราย)	寺 (持)	ศาลาว่าการ, วัด (ถือ)	者 (煮)	ผู้ที่... (ต้ม)
永 (泳)	ตลอดกาล (ว่าย)	求 (裘)	แสวงหา (เสื้อหนัง)	然 (燃)	ถูกต้อง, ไม่เลว (เผา, ย่าง)
原 (源)	แรกเริ่ม (แหล่งต้นน้ำ)	叟 (搜)	ท่านผู้เฒ่า (ค้นหา)	曾 (甞)	รุ่นทวด, รุ่นเหลน (ซึ่งดินเผาโบราณ)
希 (稀)	ห้วง (หายาก)	常 (裳)	บ่อย, เสมอ (กระโปรง)		

แบบที่หนึ่ง เป็นลักษณะของการยืมใช้อักษรเดิมไปแล้วแต่ความหมายเดิม (本义) ยังคงมีอยู่ จึงต้องสร้างอักษรใหม่ขึ้นมาแทน โดยมักจะเพิ่มส่วนแสดงความหมายเข้าไปเพื่อให้อักษรที่สร้างใหม่มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น การยืมใช้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบนี้ ตัวอย่างเช่น “七” ความหมายเดิมคือ “ตัด, หั่น” ต่อมาถูกยืมใช้เป็นคำบอกจำนวน “เจ็ด” โดยความหมายเดิมยังคงมีอยู่ จึงสร้างอักษรจีน “切” ขึ้นมาใหม่โดยเพิ่ม 刀

(มีด) ไว้ที่ด้านขวาของ 七 เพื่อแสดงความหมายว่าใช้มีดตัดหรือหั่น หรือตัวอักษร “孰” เดิมเป็นคำกริยาที่มีความหมายว่า “(ปรุง) สุก” ต่อมาถูกยืมใช้เป็นคำพจนานุกรมความหมายว่า “ใคร, อะไร, อันไหน” โดยความหมายเดิมยังคงมีอยู่ จึงสร้างอักษรจีน “熟” ขึ้นมาใหม่โดยเพิ่มหมวดไฟ 灬 ไว้ที่ด้านล่าง 孰 เพื่อแสดงความหมายว่าใช้ไฟทำให้สุก เป็นต้น

แบบที่สอง อักษรถูกยืมไปใช้ในอีกความหมายหนึ่ง โดยไม่สร้างอักษรใหม่และเลิกใช้ความหมายเดิม

อักษร ยืมใช้	ความหมายยืมใช้ [X] ความหมายเดิมที่เลิกใช้	อักษร ยืมใช้	ความหมายยืมใช้ ([X] ความหมายเดิมที่เลิกใช้)	อักษร ยืมใช้	ความหมายยืมใช้ ([X] ความหมายเดิมที่เลิกใช้)
我	สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง [X] จ้าวโบราณ	豆	ถั่ว [X] ถาดอาหารชาต้งสูง	六	หก, 6 [X] กระต๊อบ
汝	สรรพนามบุรุษที่สอง [X] ชื่อแม่น้ำ	斤	(น้ำหนัก) ชั่ง [X] ขวานตัดไม้	九	เก้า, 9 [X] ข้อศอก
某	ใครบางคน, คนนั้น [X] ต้นเหมย	权	อำนาจ (*權) [X] ต้นเฉวียน	南	ทิศใต้ [X] เครื่องดนตรีระฆังโบราณ
虽 (*雖)	แม้, แม้ว่า [X] กิ่งก่า	难	ยาก (*難) [X] นกหนาน	寅	ปีหยิน (ปีขาล) [X] เกาทัณฑ์, ลูกธนู
亦	ก็...ด้วย [X] รักแร้	焉	คำช่วย [X] นกแย่น	巳	ปีชื้อ (ปีมะเส็ง) [X] ทารกในครรภ์
勿	อย่า, ห้าม, ไม่ [X] ขันสายธนู	报	ตอบแทน (*報) [X] นักโทษ	戌	ปีชวี (ปีจอ) [X] ขวานรบโบราณ
奚	ใด, ที่ใด, ไหน, เช่นไร [X] นักโทษทาส	毕	สำเร็จ (*畢) [X] ตาข่ายดักสัตว์	亥	ปีไฉ่ (ปีกุน) [X] หมู
而	นอกจากนี้, อีกทั้ง [X] เครา	录	จารึก (*錄) [X] สีทอง	巴	คำปัจจัย [X] งู, หนอน
敝	เก่าพัง [X] ปัดฝุ่นเสื้อ	单	เดี่ยว (*單) [X] กัดดักสัตว์		

แบบที่สอง เป็นลักษณะของอักษรเดิมถูกยืมไปใช้ในความหมายใหม่ โดยไม่สร้างตัวอักษรใหม่ขึ้นมาและความหมายเดิมของอักษรยืมใช้ก็เลิกใช้หรือหายไป ปัจจุบันไม่มีความหมายนั้นแล้ว ตัวอย่างเช่น “我” หลังจากถูกยืมมาใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง (ฉัน) ก็เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “จ้าวโบราณ” หรือหายไปแล้ว หรือ “亦” หลังจากถูกยืมมาใช้เป็นคำวิเศษณ์คือ “ก็...ด้วย” ก็เลิกใช้ความหมายเดิมที่หมายถึง “รักแร้” หรือ “豆” หลังจากถูกยืมใช้ในความหมายว่า “ถั่ว” แล้วความหมายเดิม “ถาดอาหารชาต้งสูง” ก็ไม่ได้ใช้แล้วเช่นกัน ตัวอย่างอักษรยืมใช้แบบที่สองอื่น ๆ ได้แก่ ชื่อเรียกของแผนภูมิสวรรค์ (天干地支) เช่น 寅 (ปีขาล) เลิกใช้ความหมายเดิม “เกาทัณฑ์, ลูกธนู” 巳 (ปีมะเส็ง) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “ทารกในครรภ์” 戌 (ปีจอ) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “ขวานรบโบราณ” 亥 (ปีกุน) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “หมู” เป็นต้น คำบอกจำนวน 六 (หก) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “กระต๊อบ” และ 九 (เก้า) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “ข้อศอก” คำสันธาน 虽 (*雖) (แม้, แม้ว่า) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ “กิ่งก่า” คำกริยาช่วย 勿 (อย่า, ห้าม) เลิกใช้ความหมายเดิมคือ

“ขึ้นสายรุณ” เป็นต้น อักษรยืมใช้แบบที่สองนี้มีอยู่จำนวนไม่น้อยและเป็นตัวอักษรที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่อาจบ่งบอกถึงความหมายยืมใช้ (假借义) ซึ่งเป็นความหมายพื้นฐาน (基本义) ที่ใช้กันในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันความหมายเดิมซึ่งเดิมที่สามารถสื่อได้จากอักษรยืมใช้ก็เลิกใช้หรือหายไปแล้ว โดยไม่มีอักษรสร้างใหม่ที่จะเชื่อมโยงไปยังความหมายเดิมได้ ส่งผลให้ยากแก่การเดาความหมายและจดจำอักษรยืมใช้แบบที่สองนี้

แบบที่สาม อักษรเก่าใช้ในความหมายแผลงและสร้างอักษรใหม่ให้กับความหมายเดิม

อักษรเก่า (อักษรใหม่)	ความหมายแผลง (ความหมายเดิม)	อักษรเก่า (อักษรใหม่)	ความหมายแผลง (ความหมายเดิม)	อักษรเก่า (อักษรใหม่)	ความหมายแผลง (ความหมายเดิม)
新 (薪)	เริ่มใหม่, มีใหม่ (พิน)	冬 (终)	ฤดูหนาว (ท้ายสุด, ปลาย)	皇 (煌)	ยิ่งใหญ่, สูงส่ง (สว่างไสว)
益 (溢)	ข้อดี, ประโยชน์ (ล้นนอง, เจริญ)	童 (僮)	เด็ก (ทาสเด็ก)	自 (鼻 bí)	ตนเอง (จมูก)
采 (採[采])	คัดสรร, เลือก (เด็ด)	尊 (樽)	การวะ (จอกสุรา)		

แบบที่สาม เป็นลักษณะของการยืมอักษรเก่า (古字) ไปใช้ในความหมายแผลง (引申义) และต่อมาได้มีการสร้างอักษรใหม่ (今字) ให้กับความหมายเดิม ตัวอย่างเช่น “新” ถูกยืมไปใช้ในความหมายแผลงว่า “เริ่มใหม่, มีใหม่ (เริ่มเปลี่ยนใช้ไม้พินใหม่)” จึงสร้างอักษรใหม่ “薪” ให้กับความหมายเดิมคือ “พิน” โดยเดิมหมวดหญ้า 艹 ไว้ข้างบนอักษรเก่าเพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน หรืออักษร “尊” ถูกยืมไปใช้ในความหมายแผลงว่า “การวะ (ยกจอกสุราขึ้นดื่มเพื่อแสดงการการวะ)” จึงสร้างอักษรใหม่ “樽” ให้กับความหมายเดิมคือ “จอกสุรา” โดยเดิมหมวดไม้ 木 ไว้ข้างซ้ายของอักษรเก่าเพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน หรืออักษร “冬” ถูกยืมไปใช้ในความหมายแผลงว่า “ฤดูหนาว (ฤดูกาลสุดท้ายของปี)” จึงสร้างอักษรใหม่ “终” ให้กับความหมายเดิมคือ “ท้ายสุด, ปลาย” โดยเดิมหมวดไยใหม่ 糸 ไว้ข้างซ้ายของอักษรเก่าเพื่อสื่อความหมายของความต่อเนื่องของลำดับให้ชัดเจน และตัวอักษร “童” ถูกยืมไปใช้ในความหมายที่แผลงกว้างออกไปว่า “เด็ก” จึงสร้างอักษรใหม่ “僮” ให้กับความหมายเดิมคือ “ทาสเด็ก” โดยเดิมหมวดคน 亻 ไว้ข้างซ้ายของอักษรเก่าเพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน เป็นต้น

แบบที่สี่ อักษรเก่าใช้ในความหมายแผลงหนึ่งและเลิกใช้ความหมายเดิม อีกทั้งสร้างอักษรใหม่ให้กับความหมายแผลงอื่น ๆ

อักษรเก่า	ความหมายแผลงที่ใช้ [X] ความหมายเดิมที่เลิกใช้	อักษรสร้างใหม่	ความหมายแผลง
支	ค้ำ, ยัน [X] กิ่งไม้	枝	กิ่งไม้
		肢	แขนขา

แบบที่สี่ เป็นลักษณะของการยืมอักษรเก่าไปใช้ในความหมายแผลงหนึ่งและเลิกใช้ความหมายเดิม อีกทั้งต่อมาได้มีการสร้างอักษรใหม่ให้กับความหมายแผลงอื่นๆ เช่น “支” ความหมายเดิมคือ “กิ่งไม้” เมื่อถูกยืมไปใช้

ในความหมายแฝงว่า “คำ, ยัน” ก็เลิกใช้ความหมายเดิม อีกทั้งสร้างอักษรใหม่ “枝” ให้ความหมายแฝงคือ “กิ่งไม้” โดยเดิมหมวดไม้ 木 ไ่ว้ข้างซ้ายของอักษรเก่าเพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน และยังสร้างอักษรใหม่ “枝” ให้ความหมายแฝง “แขนขา” โดยเดิมหมวดไม้ 木 ไ่ว้ข้างซ้ายของอักษรเก่าเพื่อสื่อความหมายว่าเป็นอวัยวะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

แบบที่ห้า อักษรเก่าใช้ในความหมายเดิมและสร้างอักษรใหม่ให้ความหมายแฝง

อักษรเก่า (อักษรใหม่)	ความหมายเดิม (ความหมายแฝง)	อักษรเก่า (อักษรใหม่)	ความหมายเดิม (ความหมายแฝง)	อักษรเก่า (อักษรใหม่)	ความหมายเดิม (ความหมายแฝง)
家 (嫁)	บ้าน (ออกเรือน)	坐 (座)	นั่ง (ที่นั่ง)	囟 (窗 chuāng)	ปล่องไฟ (ช่องหน้าต่าง)
昏 (婚)	พลบค่ำ (แต่งงาน)	禽 (擒)	สัตว์ปีก (ล่าจับสัตว์)	賈 (價)	ค้าขาย (ราคา)
取 (娶)	รับมา (แต่งงาน)	左 (佐)	มือซ้าย (ยื่นมือช่วยเหลือ)	乌 (呜)	อึก (โธ)

แบบที่ห้า เป็นลักษณะของการใช้อักษรเก่าในความหมายเดิมโดยสร้างอักษรใหม่ให้ความหมายแฝง ตัวอย่างเช่น “昏” เป็นอักษรรวมความหมาย (会意字) ประกอบด้วยรูปคนยืน 氏 และด้านล่างมีดวงอาทิตย์ 日 มีความหมายเดิมว่า “พลบค่ำ” ซึ่งเป็นเวลาที่พระอาทิตย์ใกล้จะตกดิน ต่อมาแฝงความหมายเป็น “แต่งงาน” ซึ่งโยงความหมายถึงสมัยโบราณมักจะจัดงานแต่งงานในเวลาพลบค่ำ และสร้างอักษรใหม่ “婚” ให้ความหมายแฝงนี้โดยเดิมหมวดผู้หญิง 女 ไ่ว้ข้างซ้ายของอักษรเดิมเพื่อสื่อความหมายถึงเจ้าสาว หรือ “左” มีความหมายเดิมว่า “มือซ้าย” ต่อมาแฝงความหมายเป็น “ยื่นมือช่วยเหลือ (ผู้อื่น)” จึงสร้างอักษรใหม่ “佐” โดยเดิมหมวดคำ 亻 (คน) เพื่อใช้แสดงความหมายของคนช่วยเหลือกัน หรือ “乌” มีความหมายเดิมว่า “อึก” ต่อมาแฝงความหมายเป็นคำเลียนเสียงร้องไห้ “โธ” จึงสร้างอักษรใหม่ “呜” โดยเดิมหมวดคำ 口 (ปาก) เพื่อแสดงความหมายว่าเป็นเสียงร้องไห้ที่เปล่งออกมาจากปาก เป็นต้น

แบบที่หก อักษรเก่าถูกยืมไปใช้อีกความหมายหนึ่งโดยไม่สร้างอักษรใหม่ และยังใช้ในความหมายเดิมด้วย

อักษรยืมใช้	ความหมายยืมใช้ (ความหมายเดิม)	อักษรยืมใช้	ความหมายยืมใช้ (ความหมายเดิม)
闻	ได้กลิ่น, ดม (ได้ยิน)	会	คิดรวม, คิดบัญชี [อ่านว่า kuài] (รวมกัน) [อ่านว่า huì]

แบบที่หก เป็นลักษณะของการใช้อักษรตัวเดียวกันในอีกความหมายหนึ่งโดยไม่ได้สร้างอักษรใหม่ และยังคงใช้ความหมายเดิมด้วย การยืมใช้แบบนี้พบน้อยมากเพียง 2 ตัวอย่างคือ ตัวอักษร “闻” มี 耳 หู เป็นส่วนแสดงความหมายเดิม “ได้ยิน” ซึ่งเป็นกริยาที่เกี่ยวกับการใช้หูในการฟัง ต่อมา “闻” ถูกยืมไปใช้อีกความหมายหนึ่งคือ “ได้กลิ่น” โดยยังออกเสียงเหมือนเดิมและไม่สร้างอักษรใหม่ ถึงแม้ว่าการได้กลิ่นควรจะเกี่ยวกับจมูกและไม่เกี่ยวข้องอะไรกับหู (耳) ก็ตาม อีกตัวอย่างหนึ่งคือ “会” มีความหมายเดิมว่า “รวมกัน” ซึ่งอ่านว่า huì

ต่อมา “会” ซึ่งยังคงใช้ในความหมายเดิมด้วยถูกยืมไปใช้อีกความหมายหนึ่งคือ “คิดรวม, คิดบัญชี” ซึ่งถือได้ว่าเป็นความหมายแฝงที่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายเดิม พร้อมทั้งเปลี่ยนเสียงอ่านเป็น kuà i

จากรูปแบบของอักษรยืมใช้และอักษรสร้างใหม่ที่กล่าวไปข้างต้น กล่าวได้ว่าแบบที่หนึ่งและแบบที่สองถือว่าเป็นอักษรยืมใช้ตามแบบฉบับที่แท้จริงซึ่งตรงตามทฤษฎีว่าด้วยการสร้างอักษรจีนของสวีเซิน (许慎) ส่วนแบบที่สามถึงแบบที่ห้ามีความเชื่อมโยงกับความหมายแฝง (引申义) นักวิชาการหลายท่านจึงเห็นว่าควรนำไปเชื่อมโยงกับการกลายความหมายน่าจะเหมาะสมกว่าเป็นการยืมใช้ และมองว่าเป็นความสัมพันธ์แบบอักษรเก่า (古字) กับอักษรใหม่ (今字) หรืออักษรแตกย่อย (分化字) ส่วนแบบที่หกนั้นจะถูกมองว่าเป็นอักษรตัวเดียวกันที่ไม่ใช่การยืมใช้ โดยพจนานุกรมส่วนใหญ่จะแยก “ไฉ่” กับ “ไต้กลิ่น, ตม” เป็น 2 รายการความหมาย (义项) สำหรับอักษร “会” นั้นจะถือว่าเป็นอักษรฟองรูป บางเล่มจะแยกอธิบายเป็น 2 ตัวอักษร และบางเล่มจะแยกเป็น 2 รายการความหมาย (义项) โดยไม่กล่าวถึงการยืมใช้เลย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าน่าจะจัดเป็นอักษรฟองรูปเช่นกัน

3. ความสัมพันธ์ทางด้านรูปลักษณ์ เสียงอ่านและความหมายของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะไม่มีการใช้อักษรจีนแบบยืมใช้แล้วก็ตาม แต่ก็มีอักษรยืมใช้และอักษรสร้างใหม่เพื่อทดแทนอักษรยืมใช้จำนวนไม่น้อยที่ตกทอดมาจากสมัยโบราณและยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งมีหลายตัวที่เป็นอักษรไช่บ่อ เช่น 要-腰 采-採 [采] 無[无]-舞 它-蛇 能-熊 然-燃 又-右 八-分 เป็นต้น ดังนั้นการเรียนการสอนอักษรจีนควรอธิบายที่มาและลักษณะเด่นของอักษรยืมใช้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดเชื่อมโยงในเรื่องความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณ์ เสียงอ่านและความหมายของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำตัวอักษรจีนเหล่านี้ได้อย่างเข้าใจและรวดเร็วง่ายดาย อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพูนคำศัพท์ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

3.1 ความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณ์ของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่

หากสังเกตให้ดีจะพบว่าอักษรยืมใช้ (假借字) ส่วนใหญ่จะเป็นอักษรเหมือนภาพ อักษรรวมความหมาย หรืออักษรบ่งความซึ่งบ่งบอกความหมายเดิม (本义) หรือความหมายแฝง (引申义) ของอักษรนั้น ๆ ได้ชัดเจนอยู่แล้ว แต่เมื่อถูกยืมใช้ในความหมายใหม่ รูปลักษณ์มักจะไม่สามารถสื่อความหมายยืมใช้ (假借义) นั้นได้ ส่วนอักษรที่สร้างใหม่เพื่อใช้ทดแทนอักษรที่ถูกยืมใช้นั้นมักจะเป็นอักษรประสมบอกความหมายและเสียง (形声字) หรือควบเป็นอักษรรวมความหมาย (会意字) ด้วย ซึ่งสร้างโดยการเพิ่มส่วนแสดงความหมาย (意符) ที่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิมหรือความหมายแฝงของอักษรยืมใช้ อักษรยืมใช้ในอักษรสร้างใหม่ก็มักจะเป็นทั้งส่วนแสดงความหมาย (意符) และส่วนแสดงเสียง (声符) ส่งผลให้อักษรสร้างใหม่แสดงความหมายได้ชัดเจนเป็นอย่างยิ่ง โดยปกติรูปลักษณ์ของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่จะแตกต่างกันตรงที่อักษรสร้างใหม่จะมีการเดิมหมวดคำ แต่มีอักษรยืมใช้หรืออักษรสร้างใหม่บางตัวมีอักษรรูปย่อ (简体字) ซึ่งอาจส่งผลให้มองไม่ออกว่าอักษรสองตัวนั้น ๆ มีความสัมพันธ์เป็นอักษรยืมใช้และอักษรสร้างใหม่กัน เช่น 來[来]*-(麦*) 柴-葉

[叶] 無[无]-舞 萬*[万]-董 東*[东]-橐 束-揀*[拣] หรืออาจเข้าใจผิดว่าเป็นอักษรตัวเดียวกัน เช่น 采-採*[采] 須-鬚*[须] ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณะของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่ เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

(1) 要—腰: “益” เป็นอักษรเหมือนภาพรูปผู้หญิงเท้าสะเอว สื่อความหมายเดิมว่า “เอว” ต่อมาถูกยืมไปใช้ในความหมายว่า “สำคัญ, หลัก” โดยความหมายเดิมยังคงมีอยู่ จึงสร้างอักษร “腰” ขึ้นมาใหม่โดยเติมหมวดเนื้อ 月 ไว้ที่ด้านซ้ายของ 要 เพื่อแสดงความหมายว่าเอวซึ่งเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย

(2) 采—採*[采]: “采” เป็นอักษรรวมความหมาย ส่วนบนเป็นอักษรเหมือนภาพรูปอุ้งมือ 爪 และส่วนล่างเป็นรูปต้นไม้ 木 มีความหมายเดิมว่า “เด็ด” ต่อมาถูกยืมไปใช้ในความหมายแฝงว่า “คัดสรร, เลือก” โดยความหมายเดิมยังคงมีอยู่ จึงสร้างอักษร “採” ขึ้นมาใหม่โดยเติมหมวดมือ 扌 ไว้ข้างหน้า กลายเป็นข้างซ้ายก็มีมือ ข้างบนก็มีมือ ทำให้แสดงความหมายว่าใช้มือเก็บหรือเด็ดผลไม้บนต้นไม้ได้อย่างชัดเจน ในสมัยโบราณ “采” และ “採” เป็นอักษรจีนคนละตัวกันที่ยังสังเกตความแตกต่างของรูปลักษณะได้จากการมีหรือไม่มีหมวดมือ 扌 อยู่ ข้างหน้า แต่ปัจจุบันอักษรจีนรูปย่อของ “採” กลับไปใช้ “采” ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นอักษรตัวเดียวกัน และอาจจะสับสนในเรื่องความหมายได้

(3) 無*[无]—舞: “無” เป็นอักษรเหมือนภาพรูปคนถือหางวัวร้ายรำบวงสรวง มีความหมายเดิมว่า “ร้ายรำ” ต่อมาถูกยืมไปใช้เป็นคำวิเศษณ์ “ไม่มี, ไร” จึงสร้างอักษร “舞” ขึ้นมาใหม่โดยเติมหมวดเท้า 舛 ไว้ข้างล่างเพื่อแสดงความหมายว่าร้ายรำโดยโคตสลับเท้าไปมา ปัจจุบัน “無” มีอักษรจีนรูปย่อเป็น “无” ซึ่งมีรูปลักษณะต่างจากเดิมมาก ในขณะที่ “舞” ไม่มีอักษรจีนรูปย่อ ทำให้ยังไม่รู้ว่าอักษรสองตัวนี้มีความสัมพันธ์เป็นอักษรยืมใช้และอักษรสร้างใหม่กัน

(4) 求—裘: “求” เป็นอักษรเหมือนภาพรูปหนังสัตว์ที่ยังไม่ได้ฟอกชุดขนออก มีความหมายเดิมว่า “เสื้อหนัง” ต่อมาถูกยืมไปใช้เป็นคำกริยา “แสวงหา” จึงสร้างอักษร “裘” ขึ้นมาใหม่โดยเติมหมวดเสื้อผ้า 衣 ไว้ข้างล่าง เพื่อแสดงความหมายว่าเป็นเสื้อชนิดหนึ่งที่ทำจากหนังสัตว์

(5) 它—蛇: “它” เป็นอักษรเหมือนภาพรูป “งู” ต่อมาถูกยืมไปใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่สามของสัตว์หรือสิ่งของ “มัน” จึงสร้างอักษร “蛇” ขึ้นมาใหม่โดยเติมหมวดหนอนแมลง 虫 ไว้ข้างหน้า เพื่อแสดงความหมายว่าเป็นงูซึ่งมีลักษณะคล้ายหนอน

(6) 能—熊: “能” เป็นอักษรเหมือนภาพรูป “หมี” ต่อมาถูกยืมไปใช้เป็นคำกริยาช่วย “สามารถ” จึงสร้างอักษร “熊” ขึ้นมาใหม่โดยเติมขาสัตว์ 灬 เข้าไปด้านล่าง เพื่อแสดงความหมายว่าเป็นหมีซึ่งเป็นสัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง

(7) 益—溢: “益” เป็นอักษรรวมความหมาย ประกอบด้วยด้านบนเป็นอักษร 水 (น้ำ) ซึ่งกร่อนรูปและด้านล่างเป็นภาพขัน III มีความหมายเดิมว่า “ล้นนอง, เจริญนอง” ต่อมาถูกยืมไปใช้ในความหมายว่า “ข้อดี, ประโยชน์” จึงมีการสร้างตัวอักษรใหม่ขึ้นโดยเพิ่มหมวดน้ำ 氵 เข้าไปอีก กลายเป็นข้างบนก็มีน้ำ ข้างซ้ายก็มีน้ำ ทำให้แสดงความหมายว่าน้ำล้นเจริญจากภาพขันได้อย่างชัดเจนมาก

(8) 然—燃: “然” เป็นอักษรรวมความหมายซึ่งประกอบด้วยด้านซ้ายบนเป็นเนื้อ 月(肉) ด้านขวาบนเป็น 犬 คือหมาป่าหรือสัตว์ป่า ด้านล่างเป็นไฟ 灬 (火) มีความหมายเดิมว่า “เผา, ย่าง” ต่อมาอักษรตัวนี้ถูก

ยืมไปใช้เป็นคำมูลประกอบขึ้นเป็นคำใหม่แท้อื่น ๆ เช่น 当然 (แน่นอน) 虽然 (แม้ว่า) 自然 (ธรรมชาติ) เป็นต้น จึงต้องสร้างอักษรใหม่ขึ้นโดยเพิ่มหมวดไฟ 火 เข้าไปอีก กลายเป็นมีไฟทั้งข้างบนและข้างล่าง ทำให้แสดงความหมายว่าเอาเนื้อสัตว์ปามาย่างหรือเผาในกองไฟได้อย่างชัดเจนมาก

(9) 其—箕: “其” เป็นอักษรเหมือนภาพ 𠂇 รูป “บั้งก็” หรือ “กระดัง” (簸箕) สำหรับใช้พัดข้าวเปลือก ด้วยเหตุที่ภาชนะชนิดนี้สานจากไม้ไผ่ เมื่ออักษรตัวนี้ถูกยืมไปใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่สาม “เขา, มัน” จึงสร้างอักษรขึ้นมาใหม่ โดยเพิ่มหมวดไม้ไผ่ 艸 ไว้ข้างบนเป็น “箕”

(10) 莫—暮: “莫” เป็นอักษรรวมความหมาย ประกอบด้วยดวงอาทิตย์ 日 อยู่ตรงกลางและมีหญ้า 屮 อยู่ข้างบนและข้างล่างอย่างละ 2 ต้นแทนพื้นดิน มีความหมายเดิมว่า “พลบค่ำ” ต่อมาถูกยืมไปใช้เป็นคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะในภาษาจีนโบราณ “ไม่มีใครเลย, ไม่มีอะไรเลย” จึงต้องสร้างอักษรใหม่โดยเพิ่มดวงอาทิตย์ 日 อีกหนึ่งดวงไว้ข้างล่างสุดเป็น “暮” เพื่อแสดงความหมายอย่างชัดเจนว่าเป็นเวลาพลบค่ำซึ่งพระอาทิตย์ตกดิน

อักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในรูปลักษณะซึ่งเห็นได้ชัดเจนมาก ดังตารางข้างล่างนี้

ร่างกาย/กริยาคน	กริยา	ธรรมชาติ	สิ่งของเครื่องใช้	มีอักษรรูปย่อ
北-背 (แผ่นหลัง)	寺-持 (ถือ)	它-蛇 (งู)	父-斧 (ขวาน)	须-鬚* [须] (เครา)
要-腰 (เอว)	叟-搜 (ค้นหา)	能-熊 (หมี)	其-箕 (บั้งก็)	柴-葉* [叶] (ใบไม้)
支-肢 (แขนขา)	臭-嗅 (ดม)	莫-暮 (พลบค่ำ)	午-杵 (สาก)	萬* [万] - 薑 (แมงป่อง)
又-右 (มือขวา)	乎-呼 (หายใจ)	原-源 (แหล่งน้ำ)	必-秘 (ด้ามอาวุธ)	來 [来]* - (麦*) (ข้าวสาลี)
止-趾 (เท้า)	奇-畸 (ยื่นขาเดียว)	朱-株 (ตอไม้)	新-薪 (ฟืน)	無* [无] - 舞 (ระบำ)
自-鼻 (จมูก)	然-燃 (เผา, ย่าง)	支-枝 (กิ่งไม้)	衰-蓑 (เสื้อพางกันฝน)	東* [东] - 橐 (ถุง)
四-泗 (น้ำมูก)	久-灸 (อังจุด)	少-砂 (เม็ดทราย)	求-裘 (เสื้อหนัง)	束-揀* [拣] (คัดเลือก)
家-嫁 (ออกเรือน)	孰-熟 (ปรุงสุก)	永-泳 (ว่าย)	常-裳 (กระโปรง)	采-採 [采] (เด็ด)
昏-婚 (แต่งงาน)	者-煮 (ต้ม)	益-溢 (ล้นเจ็งบอง)	坐-座 (ที่นั่ง)	
取-娶 (แต่งงาน)	七-切 (ตัด, หั่น)	西-栖 (อยู่ในรังนก)	囟-窗 (หน้าต่าง)	
左-佐 (ช่วยเหลือ)	八-分 (ตัดแบ่ง)	希-稀 (หายาก)	各-格 (ถึง)	
賈-價 (ราคา)	前-剪 (ตัด)	禽-擒 (ล่าสัตว์)		
乌-呜 (โธ)		何-荷 (แบก)		
县-悬 (แขวน)		皇-煌 (สว่างไสว)		

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่ารูปลักษณะของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นอย่างมาก กล่าวคืออักษรสร้างใหม่จะมีอักษรยืมใช้ทั้ง “ส่วนแสดงความหมาย” และ “ส่วนแสดงเสียง” โดยมีจุดแตกต่างสำคัญอยู่ที่อักษรสร้างใหม่จะเพิ่ม “ส่วนแสดงความหมาย” หรือ “หมวดคำ” อันซึ่งเกี่ยวข้องอย่างมากกับความหมายเดิมหรือความหมายแฝงของอักษรยืมใช้ ทั้งนี้ เพื่อให้รูปลักษณะแตกต่างกับอักษรเดิม ไม่



ก่อให้เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดว่าเป็นอักษรตัวเดียวกัน อีกทั้งช่วยเพิ่มความชัดเจนของความหมาย ด้วยเหตุนี้อักษรที่สร้างใหม่เพื่อใช้ทดแทนอักษรที่ถูกยืมใช้ส่วนมากจึงเป็นอักษรประกอบบอกความหมายและเสียงซึ่งมักจะควบเป็นอักษรรวมความหมายด้วย ในขณะเดียวกันอักษรยืมใช้ส่วนใหญ่จะเป็นอักษรเหมือนภาพหรืออักษรรวมความหมายซึ่งบ่งชี้ “ความหมายเดิม” ของตัวอักษรนั้น ๆ มันได้อย่างชัดเจน แต่เมื่อถูกยืมไปใช้ในความหมายอื่นโดยเลิกใช้ในความหมายเดิม รูปลักษณะของอักษรยืมใช้นั้น ๆ ก็จะไม่สามารถบ่งชี้ความหมายยืมใช้ได้

3.2 ความสัมพันธ์ด้านเสียงอ่านของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่

หากพิจารณาความสัมพันธ์ด้านเสียงอ่านของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวพันกันอย่างมาก เพราะการยืมใช้นั้นใช้หลักการยืมอักษรที่มี “เสียงเหมือนกัน” หรือ “เสียงคล้ายกัน” โดยอักษรสร้างใหม่จะมีอักษรยืมใช้เป็น “ส่วนแสดงเสียง” (ควบกับเป็น “ส่วนแสดงความหมาย” จึงมักจะออกเสียงเหมือนเดิมกับอักษรยืมใช้หรืออาจจะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในส่วนของเสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะหรือเสียงสระอาจจะมีย่างที่เสียงอ่านแตกต่างกันมาก ผู้ศึกษาขอสรุปความสัมพันธ์ด้านเสียงอ่านของตัวอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่เป็น 5 ลักษณะ โดยเรียงตามจำนวนที่พบจากมากไปหาน้อยดังนี้

(1) เสียงอ่านเหมือนกัน

必-秘 bì	求-裘 qiú	乌-呜 wū	永-泳 yǒng	采-採[采] cǎi
常-裳 cháng	然-燃 rán	希-稀 xī	又-右 yòu	柬-揀*[拣] jiǎn
何-荷 hé	孰-熟 shú	新-薪 xīn	原-源 yuán	须-鬚*[须] xū
乎-呼 hū	四-泗 sì	益-溢 yì	止-趾 zhǐ	茱-葉*[叶] yè
久-灸 jiǔ	童-僮 tóng	尊-樽 zūn	朱-株 zhū	支-枝/肢 zhī

(2) เสียงวรรณยุกต์ต่างกัน

北 běi-背 bèi	父 fù-斧 fǔ	各 gè-恪 gé	奇 qí-畸 qī
叟 sǒu-搜 sōu	無*[无] wú-舞 wǔ	要 yào-腰 yāo	曾 zēng-甞 zèng

(3) เสียงพยัญชนะต่างกันและเสียงวรรณยุกต์อาจต่างกันด้วย

冬 dōng-终 zhōng	其 qí-箕 jī	前 qián-剪 jiǎn	寺 sì-持 chí
午 wǔ-杵 chǔ	西 xī-栖 qī	來*[叶] lái-麥*[叶] mài	

(4) เสียงสระต่างกันและเสียงวรรณยุกต์อาจต่างกันด้วย

囱 cōng-窗 chuāng	七 qī-切 qiē	莫 mò-暮 mù	少 shǎo-砂 shā
衰 shuāi-蓑 suō	县 xiàn-悬 xuán	者 zhě-煮 zhǔ	

(5) เสียงอ่านแตกต่างกันมาก

八 bā-分 fēn	臭 chòu-嗅 xiù	東*[东] dōng-橐 tuó	賈 gǔ-價 jià
能 néng-熊 xióng	它 tā-蛇 shé	萬* wàn[万]-薑 chài	

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าเสียงอ่านของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่ส่วนมากจะเหมือนกัน หรือเสียงคล้ายกันโดยต่างกันเพียงเสียงวรรณยุกต์ ในกรณีที่เสียงพยัญชนะต่างกันก็อาจจะเป็นเสียงพยัญชนะในกลุ่มเดียวกันซึ่งในภาษาจีนถือว่ามีเสียงคล้ายกัน เช่น j-q-x (其 qí-箕 jī, 西 xī-栖 qī) หรือ s-ch (寺 sì-持 chí)

เช่นเดียวกับกรณีเสียงสระต่างกัน ในภาษาจีนก็ถือว่าสระที่มีเสียงขึ้นต้นหรือลงท้ายเหมือนกันมีเสียงสระคล้ายกัน เช่น i-ie (七 qī-切 qiē) a-ao (少 shǎo-砂 shā) หรือ -n (县 xiàn-悬 xuán) -ng (凶 cōng-窗 chuāng) ส่วนในกรณีเสียงอ่านของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่มีความแตกต่างกันมากโดยไม่สัมพันธ์กันนั้น อาจเกี่ยวข้องกับความหมายแผลงหรือการกลายความหมาย รวมถึงวิวัฒนาการด้านเสียงในภาษาจีน เช่น พจนานุกรมบางเล่มได้อธิบายไว้ว่าอักษร 它 tā และ 蛇 shé ได้แยกสัญลักษณ์ออกไปแสดงความหมายต่างกัน จึงไม่มีความสัมพันธ์เรื่องเสียง แต่เป็นความสัมพันธ์เชิงความหมายไม่ใช่ด้านเสียงอ่าน เช่น 八-分; 它-蛇; 能-熊 โดย 八/它/能 ต่างเป็นส่วนประกอบบอกความหมาย(形符) ของ 分/蛇/熊 ตามลำดับ ถือเป็นอักษรรวมความหมาย เป็นต้น

3.3 ความสัมพันธ์ทางด้านความหมายของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่

อักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่มีความสัมพันธ์ด้านความหมายน้อยมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับคำจำกัดความของอักษรยืมใช้ในอักษรานุกรม ที่ว่า อักษรยืมใช้อาศัย“เสียง” เหมือนหรือคล้ายกันเท่านั้น ด้านความหมายไม่มีความเกี่ยวข้องกัน อีกทั้งส่วนใหญ่ชนิดของคำก็แตกต่างกันไปด้วย มีนักวิชาการบางท่านได้เชื่อมโยงไปถึงเรื่องการกลายความหมายแต่ไม่ใช่ความหมายที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง หากสังเกตจากความหมายของอักษรยืมใช้และอักษรสร้างใหม่จะเห็นได้ว่าความหมายเดิมของอักษรยืมใช้ซึ่งก็คือความหมายของอักษรสร้างใหม่มักจะเป็นความหมายในเชิงรูปธรรม โดยมักจะเป็นคำนามหรือคำกริยา แต่ความหมายยืมใช้ส่วนใหญ่กลับเป็นความหมายในเชิงนามธรรม เช่น คำช่วย คำสันธาน คำวิเศษณ์ คำกริยาช่วย คำสรรพนาม เป็นต้น ตัวอย่างเช่น 要 เป็นคำกริยาช่วยหมายถึง ต้องการ สำคัญ ซึ่งความหมายเดิมเป็นคำนาม หมายถึง เอว คำว่า 我 หมายถึงฉัน ข้าพเจ้า เป็นคำสรรพนาม ความหมายเดิมเป็นนาม หมายถึงอาวุธคล้ายง้าวสมัยโบราณ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความหมายของอักษรไม่สัมพันธ์กับรูปลักษณ์ของอักษรยืมใช้นั้น ๆ ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการจดจำตัวอักษรจีน

4. อักษรยืมใช้กับการเรียนการสอนอักษรจีน

อักษรยืมใช้เป็นอักษรที่ใช้กันในหนังสือโบราณและได้ตกทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นอักษรที่เกิดจากการอาศัยเสียงเหมือนหรือใกล้เคียงของอักษรตัวอื่นแล้วนำอักษรตัวนั้นมาบันทึกอีกความหมายหนึ่ง แม้ว่าจะแยกเป็นอักษรสองตัวก็ตาม แต่เมื่อมองในด้านความสัมพันธ์ของรูปลักษณ์และเสียงอ่านแล้วนับได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกันอยู่มาก บางตัวอยู่ในลักษณะของคำพ้องรูป บางตัวอยู่ในลักษณะคำพ้องเสียง ถึงแม้ว่าอักษรยืมใช้ไม่มีการยืมใช้ในปัจจุบัน แต่มิอักษรยืมใช้จำนวนไม่น้อยที่ยังใช้ในภาษาจีนปัจจุบันและเป็นอักษรใช้บ่อย จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าอักษรยืมใช้ที่แท้จริงยังคงเป็นรูปแบบตามทฤษฎีของนักอักษรศาสตร์สวีเซินที่ได้ให้คำจำกัดความไว้ จึงยังสามารถเชื่อมโยงในส่วนจากรูปและเสียง ส่วนด้านความหมายนั้นเชื่อมโยงกันน้อยมาก อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนอักษรจีนนั้นไม่ควรมองข้ามการให้ความรู้เกี่ยวกับอักษรยืมใช้ โดยอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการคิดเชื่อมโยงในเรื่องความสัมพันธ์ด้านรูปลักษณ์ เสียงอ่านและความหมายของอักษรยืมใช้กับอักษรสร้างใหม่ โดยเชื่อมโยง

“ความหมายเดิม” ของอักษรยืมใช้กับรูป เสียงและความหมายของอักษรสร้างใหม่ พร้อมทั้งเรียนรู้หมวดคำไปด้วย ส่วน “ความหมายยืมใช้” นั้นต้องอาศัยการท่องจำโดยเฉพาะอักษรยืมใช้ที่ไม่มีการสร้างอักษรใหม่ รวมถึงควรจดจำเสียงอ่านของอักษรยืมใช้ซึ่งมักจะใช้เป็นส่วนแสดงเสียง เช่น คำว่า 要 ความหมายเดิมคือเอว เมื่อถูกยืมใช้ในความหมายที่ว่า ต้องการ จะ และคำว่า 北 ความหมายเดิมว่า หันหลังให้กัน หรือทำอะไรหลัง เมื่อถูกยืมใช้ในความหมายว่า ทิศเหนือ ทั้งสองตัวนี้เดิมหมวดคำ 月 จึงแสดงความหมายเดิมที่เกี่ยวกับอวัยวะของร่างกาย คือ เอว และ หลัง เป็นคำว่า 腰 และ 背 คำว่า 能 ความหมายเดิมคือ หมี ต่อมาถูกยืมใช้ในความหมายว่า สามารถ ได้ คำนี้เดิม สืตติ 4 แต้ม ด้านล่างเป็นคำว่า 熊 แสดงความหมายว่า หมี การเทียบยกตัวอย่างอักษรยืมใช้และอักษรสร้างใหม่ลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำตัวอักษรจีนได้ง่ายยิ่งขึ้น เหมือนกับการเรียนรู้อักษรจีนตัวหนึ่งแล้วเชื่อมโยงกับอักษรอีกตัวหนึ่งจะช่วยเพิ่มความรู้อันอาจจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาอักษรจีนในระดับที่สูงขึ้น

อนึ่ง อักษรยืมใช้เป็นอักษรที่ใช้ในหนังสือโบราณ แม้ว่าปัจจุบันไม่มีการใช้อักษรจีนแบบยืมใช้แล้ว แต่ถ้าพิจารณาภาษาิตหรือคำแสดงบนอินเทอร์เน็ตหรือแม้กระทั่งภาษาถิ่นของจีนในปัจจุบันดูเหมือนว่ายังคงปรากฏอักษรยืมใช้ที่สอดคล้องกับหลักการของสวี่เจินอยู่ เช่น คำว่า 㒰 ความหมายเดิมสื่อถึง “สว่างไสว” แต่ปัจจุบันมีการยืมใช้อักษรนี้กันอย่างแพร่หลายเพื่อสื่อถึงใบหน้าที่ถูกกลุ่มหรือหุดหู่ของคน หรือการยืมใช้คำว่า 咋 ซึ่งเป็นภาษาถิ่นทางตอนเหนือของจีนแทนคำว่า “อะไร” ในภาษาจีนปัจจุบัน (เช่น 你咋回事? เธอเป็นอะไร) เป็นต้น การยืมใช้ลักษณะนี้ในปัจจุบันตามทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า เป็นอักษรยืมใช้แต่ไม่ได้เป็นภาษาทางการซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้เฉพาะกลุ่มหรือใช้ในภาษาถิ่นเท่านั้น

บรรณานุกรม

- นริศ วศินานนท์. (2555) ร้อยหมวดคำจำอักษรจีน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- นริศ วศินานนท์. (2555) ย้อนรอยอักษรจีน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- นริศ วศินานนท์. (2565) ปัญหาการเรียนการสอนอักษรจีนในประเทศไทย. วารสารภาษาและวัฒนธรรมจีน ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565 หน้า 53-65
- ภุมรินทร์ ภิมมย์เลิศอมร. (2555) วิวัฒนาการอักษรจีน. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- 曹先擢, 苏培成主编. (1999) 汉字形义分析字典. 北京: 北京大学出版社.
- 陈正正. 文字发展定律对假借字的影响. [J]. 电子科技大学学报(社科版), 2017, 19, 6: 107-112.
- 韩鉴堂编著. (2013) 汉字文化图说. 北京: 北京语言文化大学出版社.
- 蓝之中. 假借字来源于词义探析. [J]. 南京农业大学学报(社会科学版). 2004. 1, 4(1): 87-96.
- 梁彦民, 赵雷. (2006) 汉字教程 (民族版). 北京: 北京语言文化大学出版社.
- 刘颖. 初探假借及其分类. [J] 报刊荟萃(下) 中国陕西: 2017(1).
- 王立军, 宋继华, 陈淑梅. (1999) 汉字应用通则. 沈阳: 春风文艺出版社.
- 王宁主编. (1996) 汉字汉语基础. 北京: 科学出版社.
- 张静贤主编. (2004) 汉字教程. 北京: 北京语言文化大学出版社.

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名): NARIS WASINANON
	Highest Education (最高学历): Ph.D. (Chinese Language and Characters)
	University or Agency (任职院校或单位): Huachiew Chalermprakiet University
	Field of Expertise (专业领域): - Chinese Characters - Chinese Translation - Chinese Culture
	Address (地址): College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University 18/18 Debaratana Road, km.18, Bangplee District, SamutPrakan 10540

Author (2) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名): SUKANYA WASINANON
	Highest Education (最高学历): M. A. (Modern Chinese)
	University or Agency (任职院校或单位): Independent Researcher
	Field of Expertise (专业领域): - Teaching Chinese to Speakers of Other Language - Chinese-Thai Translation
	Address (地址): 201/33 Moo.7 Debaratana Road, km.25, Bangsaothong District, SamutPrakan 10570

